

Näköala

TŠEKKIIN

Suomi-Tšekki-seura ry:n julkaisu

2/2012

SUOMI-TŠEKKI- SEURA RY

SUOMI-TŠEKKI-SEURA RY

Työpajankatu 2. rak. 1 G,
00580 Helsinki

Puh. 050-562 2536

Kotisivut: www.suomi-tsekki-seura.fi

Sähköposti: info@suomi-tsekki-seura.fi

Seuran tilinumero:

Nordea 132330-109472

Jäsenmaksu vuonna 2012: eur 22,00

52. vuosikerta

NÄKÖALA TŠEKKIIN

Näköala Tšekkiin on Suomi-Tšekki-seura ry:n virallinen jäsenlehti, joka ilmestyy 1-2 kertaa vuodessa ja postitetaan kaikille seuran jäsenille ja yhteistyökumppaneille.

Julkaisija:

Suomi-Tšekki-seura ry

Päätoimittaja:

Jari Aula

jariaula@hotmail.com

Lehden toimituskunta:

Jari Aula

Heikki Larmola

Petteri Peuranen

Sirpa Seppälä

Lehteen kirjoittaneet vastaavat kaikki omista kirjoituksistaan.

Taitto: Nina Juslin

Etukansi: Kaarlensilta (ja Prahan linna) Smetanovo nábřežíltä.

Takakansi: České Budějovicen raatihuone, náměstí Přemysla Otakara II. Kuvat: Petteri Peuranen

ISSN: 1459-420X

Painopaikka: Näkövammaisten Keskusliiton kirjapaino
2012

SISÄLTÖ

Puheenjohtajan palsta	3
Tšekit Lontoon olympialaisissa	4
Partiolaisten tutkimusmatka Tšekin syövereihin.....	8
Laulu neilikasta	11
Prahan joukkoliikenne, osa 3: Metron tarinaa	13
Jos metsään haluat mennä nyt, niin takuulla yllätyt -Tšekissä.....	17
Tšekin kielen opiskelu innostaa ja tuottaa tulosta	20
Myyrä muutti Munkkiniemen kirjastoon.....	21
Tšekissä tapahtunutta.....	21
Tšekkoslovakia hävisi kartalta 20 vuotta sitten, osa 1: Syytä liittovaltion syntymiseen	22
Tšekin kielen opetus kevätlukukaudella 2013	26
Tšekissä tapahtunutta (jatkoa).....	27

Kroměřížin raatihuone iltavalaistuksessa.

Hyvät lukijat!

Syksyllä Suomi–Tšekki-seuran toiminta on jatkunut entiseen tapaan. Lokakuun lopussa muistettiin Tšekin tasavallan kansallispäivää, ja ennen joulua seuran hallitus järjesti tilaisuuden, jossa oli mahdollista tutustua tšekkiläisten joululeivonnaisten tekoon syntyperäisen tšekkiläisen jäsenemme johdolla. Tammikuussa seura osallistuu perinteisesti matkamessuille, missä on hyvä mahdollisuus levittää tietoja ystävyysseurastamme, yrittää saada uusia jäseniä sekä mainostaa Tšekin tasavaltaa ja sen matkailukohteita. Tämän jälkeen tuleekin jo seuran vuosikokouksen aika, maaliskuussa 2013.

Viime vuosina osallistuminen vuosikokouksiin on ollut heikkoa, joten toivon, että useampi jäsen löytäisi tiensä kokoukseen. Tšekin suurlähetystössä ystävyysseurojen asioita, mm. valtion raha-avustuksia hoitanut yhteyshenkilö on vaihtunut. Kiitän seuramme puolesta **Jan Maruškaa**, joka lähti viettämään ansaittuja eläkepäiviään. Hän on ollut jo pitkään suuri Suomen-ystävä ja on sitä edelleen. Uusi vastuuhenkilö **Dana Knapíková** on tarkoitus kutsua vuosikokouksemme maaliskuussa, jotta voisimme tavata hänet ja vaihtaa näkemyksiämme seuran ja suurlähetystön yhteistyömuodoista. Kokouksen jälkeen on luvassa Tšekki-asiantuntijoiden, tohtori **Heikki Larmolan** ja **Jari Aulan**, esitelmä ystävämaamme historiasta ja nykypäivän ajankohtaisista tapahtumista.

Suomen ja Tšekin tasavallan välinen kulttuuritoiminta on ollut tänä vuonna melko vilkasta. Kesällä esimerkiksi järjestettiin ravintola Vltavassa kirjallisuusilta, jossa vieraina oli tšekkiläisiä kirjailijoita ja kirjallisuuden kääntäjiä. Syksyllä esitettiin tšekkiläinen dokumenttielokuva Tampereella ja

myös muita elokuvia, mm. Helsingin elokuvafestivaaleilla. Porin taidemuseossa avattiin syyskuussa tšekkiläisen taiteilijan näyttely, ja laulukuoro Janáček konsertoi Suomessa. Vastaavasti suomalainen kuoro vieraili kesällä Tšekissä jne. Ensi vuonna mahdollisesti leikattavat Tšekin ja Suomen valtionavustukset voivat asettaa lisää haasteita seuramme toiminnalle. Pyrimme toki parhaamme mukaan jatkamaan seuran toimintaa mahdollisuuksien rajoissa. Suomi–Tšekki-seura pyrkii tiedottamaan Tšekkiin liittyvistä tapahtumista ainakin kotisivuillaan, ja seuran jäsenet ovat aina tervetulleita osallistumaan näihin tapahtumiin.

Tämän vuoden vaihteessa tulee kuluneeksi 20 vuotta Tšekkoslovakian liittovaltion rauhanomaisesta jakautumisesta kahteen itsenäiseen tasavaltaan. Tämä historiallinen poliittinen tapahtuma johti myös silloisen Suomi–Tšekkoslovakia-seuran pakolliseen purkamiseen ja nykyisen uuden seuran perustamiseen vuotta myöhemmin. Vuoden 2013 tammikuussa Tšekin tasavallassa valitaan maan uusi presidentti ensimmäistä kertaa suorilla kansanvaaleilla. Muun muassa näistä ja muista Tšekin historiaan sekä nykyaikaan liittyvistä mielenkiintoisista asioista teillä, hyvät lukijat, on mahdollisuus kuulla lisää vuosikokouksen yhteydessä. Kokouskutsu tulee myöhemmin postissa. Tervetuloa runsain joukoin!

Toivotan seuran jäsenille hyvää loppuvuotta ja onnellista uutta vuotta!

Blanka Lemmetyinen

Tšekit Lontoon olympialaisissa

Kolmansiinkymmeninsiiin kesäolympialaisiin, jotka heinä-elokuun vaihteessa järjesti Britannian Lontoo, osallistui 203 muun valtion joukossa myös Tšekki. Maa Euroopan sydäimestä lähetti yhdeksääntoista lajiin 68 miestä ja 65 naista.

Tšekin fanit ja olympiajoukkue alkoivat elää Lontoon olympialaisia intensiivisesti jo heinäkuun aikana. Vähitellen media toi tietoja joukkuevalinnoista ja valmistautumisesta kisoihin. Näin tietoisuuteen tulivat myös kolme Tšekin aikaansaannosta, jotka Lontoossa edustivat Tšekkiä. Lontoon Islingtonissa oli avoinna Tšekin talo, kuten kaikissa olympialaisissa vuodesta 1992. Tällä kertaa fanitkin pääsivät sisään. Heillä oli siellä mahdollisuus kannustaa yhdessä joukkuetta suurten kuvaruutujen edessä, tavata olympia- ja muita urheilijoita tai esimerkiksi seurata tšekkiläisten yhtyeiden konsertteja.

Tšekin talon eteen oli pystytetty London Booster. Tekijä **David Černý** muunsi klassisen englantilaisen doubledeckerin punnertavan ja reilusti hönkälävän urheilijan muotoon. Olympialaisten aikana bussi teki noin kaksikymmentätuhatta punnerrusta. Kisojen jälkeen se laitetaan esille Prahaan uuden omistajan, tšekkiläisen miljardöörin **Andrej Babišin** omistaman Agrofertin pääkontorin viereen.

Suurin yllätys koko maailmalle oli kuitenkin

David Svoboda Lontoon kesäkisoissa. Kuva: Sum of Marc.

asustekokonaisuus, jossa Tšekin edustajat saapuivat avajaisiin. Asusteet suunnitteli ja toteutti tšekkiläinen urheiluvaatteiden valmistaja Alpine Pro. Inspiraation lähde, aivan kuten Tšekin talon kohdalla, oli sata vuotta vanha **František Kupkan** maalaus Amorfa – Kaksivärinen fuuga. Kokonaisuuden henkeä väritti kaiken lisäksi huumori. Sen osana eivät nimittäin oleet vain sateenvarjat, vaan myös saappaat. Englannin tyypillisen sään huomiota ottaen ajatus oli loistava. Olympialaisissa ei, ihme kyllä, paljoa satanut, mutta siitä huolimatta tšekkiläiset urheilijat esiintyivät mielellään kyseisissä asusteissa kisojen aikana.

Tšekin edustajien vaatteet saivat aikaan samanlaisen kiinnostuksen niin kotona kuin Lontoossa, ja ne otettiin kansan keskuudessa hyvin vastaan. Asusteissa oli kuitenkin pieni kauneusvirhe. Valmistaja myönsi, että osa vaatteista oli teetetty Kiinassa.

Tšekin joukkueen lipunkantajana toimi avajaisissa sulkapalloilija **Petr Koukal**, jolle osallistuminen olympialaisiin oli unelmien täyttymys. Kyseinen urheilija nimittäin päihitti kivessyövän kaksi vuotta sitten. Tšekin olympiakomitea halusi hänen valinnallaan täyttävän olympialaisten alkuperäisen ajatuksen ”tärkeää ei ole voitto, vaan osallistuminen”.

Tšekkiurheilijoiden menestys

Ensimmäisinä tšekkeinä olympialaisten näyttämölle astuivat naiskoripalloilijat, viime maailmanmestaruuskisojen hopeamitalistit, jotka kuitenkin hävisivät avausottelunsa Kiinaa vastaan. Myöhemmin he kokivat tappion myös Turkille ja loistavalle USA:n ryhmälle, mutta voittivat Kroatian ja Angolan, minkä ansiosta he pääsivät pudotuspeleihin. Puolivälierässä vastaan tuli Ranska. Ottelu oli tasainen, mutta valitettavasti viimeisellä neljänneksellä tšekit menettivät voiton niukasti vasta viimeisessä erässä. Putoaminen oli tietenkin pettymys, mitalipeleihin pääsy oli todella lähellä.

Ensimmäisenä olympialaisten päivänä aloittivat urakkansa myös pyöräilijät. **Roman Kreuziger** ajoi todella hyvän 250 kilometrin maantiepyöräkilpailun. Hän pysyi melkein koko kisan kärkijoukos-

Tšekin joukkue Lontoon kesäkisojen avajaisissa. Kuva: Sum of Marc.

sa. Lopussa Kreuziger ei kuitenkaan päässyt mukaan ratkaisevaan irtiottoon, ja hän tuli maaliin viidentenätoista häviten kahdeksan sekuntia voitajalle. Kilpailun jälkeen Kreuziger sanoi haastattelussa, että sen jälkeen, kun kärkijoukosta karkasi lopullinen voittaja, Kazakstanin **Aleksander Vinokurov**, ei olisi ollut herrasmiesmäistä yrittäjä ottaa häntä kiinni, koska kyseessä on hänen kollegansa ammattijoukkue Astanasta. Pyöräilyn tunteville kannattajille tämä on ymmärrättävää. Suurella todennäköisyydellä kumpikaan ei olisi hyötynyt kiinniotosta mitään, vaan Kreuziger olisi vetänyt mukanaan kirmiehiä, jotka olisivat loppusuoralla menneet molempien ohi. Muiden kannattajien silmissä Kreuziger on kuitenkin petturi.

Ensimmäisten joukossa olympiataisteluun osallistuivat niin ikään ampujat, heidän joukossaan myös kaksi Pekingin kultamitalistia: **Kateřina Emmons** ja **David Kostelecký**. Valitettavasti kumpikaan ei usunut kultaansa. Emmons oli 10 metrin ilmakiväärin neljäs ja Kostelecký ei päässyt trapin finaaliin. Finaaliin kuitenkin pääsivät **Lenka Marušková** 10 metrin ilmapistoolissa ja erityisesti **Adéla Sýkorová** 50 metrin kiväärin asentokilpailussa. Tosin Marušková ei onnistunut finaalisissa, ollen lopulta kahdeksas, mutta Sýkorová ampui pronssia. **Jan Sychra** oli skeetissä kuudes. **Martin**

Podhráský menetti finaali paikan 25 metrin olympiapistoolissa vasta uusinnassa, ja päättyi näin seitsemänneksi. Yksi pronssi amunnasta on aikaisempien kisojen vertailussa vähän, mutta kyseisen lajin äärimmäistä tasaisuutta ajattelen on jokainen mitali suuri menestys.

Heti ensimmäisestä päivästä lähtien pelattiin myös tennistä. Tšekki lähetti *All England Clubin* kentille vahvan ryhmän. Valitettavasti suurin osa pelaajista, heidän joukossaan maailmanlistan seitsemäs **Tomáš Berdych**, putosi yllättäen jo ensimmäisellä kierroksella. Neljännesfinaaliin etenivät vain Tšekin suurin toivo, viime vuoden Wimbledonin voittaja **Petra Kvitová**, sekä **Andrea Hlaváčková** ja **Lucie Hradecká**. Jälkimmäiset tuottivat kannattajille suurimman ilon selviytyessään naisten nelinpelin finaaliin, jossa hävisivät Williamsin huipusiskoille. Tenniksestä odotettiin kyllä parempaa tulosta, mutta hopea tarkoittaa, että tavoite täytettiin.

Naisrantalentopalloilijat **Kristýna Kolocová** ja **Markéta Sluková** pääsivät kovassa kilpailussa aina puolivälieriin asti, jossa eivät pärjänneet lopulta finaaliin edenneille yhdysvaltalaisille. Matkalla menestykseen he kuitenkin päihittivät niin legendaarisen **Nat Cookin** tähdittämän Australian kuin suosikki-Brasilian.

Miroslava Knapková. Kuva: CC BY-SA.

Koskimelajatkin lähtivät suurin odotuksin Lontooseen. Kaksinkertainen kajakin olympiavoittaja **Štěpánka Hilgertová** meloi kuudensissa olympialaisissaan neljännelle sijalle. **Stanislav Ježek** tuli kanoottimelonnessa viidenneksi. Parhaiten menestyi **Vavřinec Hradilek**, joka kajakissa taisteli hopeamitalin. Kyseessä oli samalla ensimmäinen Tšekin mitali näissä olympialaisissa.

Ratamelontakin toi menestystä. Kanoottikaksikko **Jaroslav Radoň** ja **Filip Dvořák** tulivat 1000 metrin kilpailussa viidensiksi. Kajakkinelikkö kokoonpanolla **Daniel Havel**, **Lukáš Trefil**, **Josef Dostál** ja **Jan Štěrba** meloi kilometrin matkalla pronssia. Oli lähellä, että Štěrba ei olisi startannut, koska vasta juuri ennen olympialaisia hänet vapautettiin doping-epäilystä.

Dorneyjärvi oli menestyksellinen myös Tšekin soutajille. Pariairokaksikossa **Jitka** ja **Lenka Antošová** voittivat B-finaalin, ollen lopulta seitsemänsiä. Yksiköissä **Ondřej Synek** sai hopeaa ja **Miroslava Knapková** saavutti kultaa lyöden kilpatoverinsa selvällä erolla.

Taistelulajeissa tšekit eivät menestyneet niin hyvin. Osittainen menestys oli judoka **Lukáš Krpálek**in seitsemäs sija alle 100-kiloisten sarjassa, jonka hän taisteli todella huonon arpaonnen jälkeen. Toisaalta hän voitti vuoden 2010 maailmanmestarin **Anain**, mutta epäonnekseen hävisi hallitsevalle maailmanmestarille, ja myöhemmälle olympiavoittajalle **Khaybulaeville**. Keräilyerissä hän hävisi lopulta pronssia voittaneelle **Grolille**.

Suhteelliseen menestykseen päättyi painonnostaja **Jiří Orság**in esiintyminen yli 105-kiloisten sarjassa, jossa hän rikkoi työnnön Tšekin ennätys-

sen ja paransi yhteistuloksessa henkilökohtaista ennätystään. Orság voikin olla tyytyväinen seitsemänteen sijaansa.

Purjehtija **Veronika Fenclovánkaan** ei tarvitse hävetä yhdeksättä sijaansa *Laser Radial*-luokassa. Sisämaan kansan jäseneltä se on hieno saavutus.

Uimareista voi tyytyväinen olla naisten kymmenen kilometrin maratonin jälkeen **Jana Pechanová**, joskin hän itse oli pettynyt. Hänen yhdeksäs sijansa oli tšekkien paras näiden olympialaisten uinneissa.

Toisaalta Tšekin yleisurheilijat toivat kannattajilleen suurta iloa. Tietenkin suurimmat odotukset olivat naisten keihäänheitossa, jossa **Barbora Špotáková** puolusti kultamitaliaan. Kilpailu ei ollut läheskään niin dramaattinen kuin Pekingissä. Jo ensimmäinen heitto olisi riittänyt Špotákovalle kultaan, mutta siitä huolimatta hän vielä paransi ja voitti lopulta 4,39 metrillä. Miesten keihäässä oli tšekeillä myös rauta tulella. **Vítězslav Veselý** oli kilpailun suosikki, mutta valitettavasti kisa ei onnistunut hänen odotustensa mukaisesti, ja Veselý jäi vasta neljännelle sijalle. Toisaalta hänen karsintaheittonsa olisi riittänyt helposti varmistamaan kultamitalin.

Jan Kudlička tuli seiväshypyn kovassa joukossa kahdeksanneksi, joskin viidenteen sijaan häneltä jäi uupumaan vain vähän. Hänen paras yrityksensä 575 senttimetristä jäi vain pienestä kiinni. Naisten seipäässä Euroopan-mestari **Jiřina Ptáčniková** päätyi kuudennelle sijalle. Myös moukarinheitäjä **Lukáš Melich** ylsi kuudenneksi, mikä oli hänen elämänsä suurin menestys.

Todella hyvän tuloksen saavuttivat myös 4×400 metrin viestinelikkö ”Nopeat tytöt” (**Rychlý holky**)

kokoonpanolla **Denisa Rosolová**, **Zuzana Bergrová**, **Jitka Bartoničková** ja **Zuzana Hejnová**. Tšekin viestinaiset taistelivat tiensä aina finaaliin, jossa he ylsivät seitsemänsiksi. Tämän nelikön kaksi jäsentä pääsi myös 400 metrin aitojen finaaliin. Rosolová, joka osallistui tällä kaudella ensimmäistä kertaa urallaan kyseiseen lajiin, tuli seitsemänneksi. Hejnová saavutti hienosti pronssia.

Monille tšekkiläisille urheilufaneille oli mieluinen yllätys modernin viisiottelun kilpailun kulku. Jo ensimmäisen lajin jälkeen kärjen tuntumassa kärkkyi **David Svoboda**. Lajin tuntijoille tämä ei kuitenkaan ollut odottamatonta, sillä Svoboda on kuulunut jo muutaman vuoden maailman kärki-kaartiin. Myös Pekingissä hän aloitti hyvin, mutta sai arvonnassa huonon hevosen. Tämä ei Lontoossa toistunut, ja arpa soi hänelle loistavan hevosen Fellow van T:n, jolla Svoboda ratsasti todella hyvän kisan. Kullan hän taisteli lopullisesti juoksuosuuden viimeisellä kilometrillä.

Viimeisenä kilpailupäivänä asettuivat lähtöviivalle vielä kerran pyöräilijät, tällä kertaa maastopyörillä. Hallitseva maailmanmestari **Jaroslav Kulhavý** ei kuulunut suurimpiin suosikeihin, koska kulunut vuosi ei hänelle ollut onnistunut. Olympialaisten startti sitä vastoin sujui täysin Kulhavýn odotusten mukaan, mistä hän puhui avoimesti jo ennen kisaa. Hieman startin jälkeen Kulhavý nousi kärkijoukkoon, jonka hän omalla rytmillään hajotti viimeisellä kierroksella. Viimeisen kanssakilpailijansa Kulhavý karisti maalia edeltäneessä pienessä mäessä ja voitti kilpailun.

Lipunkantajaksi päättäjäisiin valittiin Barbora Špotáková.

Loppuyhteenveto

Lontoon olympiakisat olivat Tšekille menestyksekkäät. Tuloksena oli yhteensä kymmenen mitalia, joista neljä oli kultaista (Knapková, Špotáková, Svoboda ja Kulhavý), kolme hopeista (Hradilek, Synek sekä pari Hlaváčková ja Hradecká) ja kolme pronssista (Sýkorová, Hejnová sekä nelikko Havel, Trefil, Dostál ja Štěrba). Tulos oli paras sitten vuoden 1996 Atlantan olympialaisten, jolloin tšekit saavuttivat yhden pronssin enemmän. Paljoa ei jäänyt puuttumaan siitä, että nämä olisivat olleet Tšekin historiassa menestyksekkäimmät olympialaiset. Mikäli seuraava mitali olisi ollut kultainen, olisi kyseessä ollut menestyksekkäin tšekkiläisten urheilijoiden esiintyminen olympialaisissa vuoden 1968 jälkeen, toisin sanoen sitten **Věra Čáslavská**

aikakauden. Kymmenen arvomitalin lisäksi oli tšekeillä kotiinviettäväksi kolme neljättä sijaa, joita Tšekin perinteen mukaan kutsutaan perunamitaleiksi (**Emmons**, **Hilgertová** ja **Veselý**). Emmons jopa sai sellaisen pilailumielessä Tšekin talossa pidetyssä juhlassa.

Erittäin menestyksekkäitä lajeja olivat yleisurheilu ja vesilajit, etupäässä melonta ja soutu. Toisaalta jo lähes perinteisesti tšekit eivät päässeet olympiakisoihin joukkuelajeissa. Poikkeuksena sääntöön olivat myös tällä kertaa, niin kuin kaksissa edellisissä olympialaisissa, naiskoripalloilijat. On tosin totta, että kaksi mitalia saivat joukkueet, toisen kaksijäseninen ja toisen nelijäseninen, mutta puhtaat joukkuelajit eivät olympialaisissa ole tšekeille ruusuilla tanssimista. Esimerkiksi jalkapalloilijat eivät olympialaisiin selvinneet, koska alle 21-vuotiaiden edustusjoukkue hävisi häpeällisesti karsintaottelunsa suorasta olympiapaikasta Valko-Venäjälle.

Jo aikaa sitten ovat siirtyneet menestyksen ulkopuolelle myös urheilulajit, jotka aikoinaan kuuluivat perinteisiin tšekkiläisiin laatulajeihin, kuten voimistelu tai taistelulajit. Sitä vastoin on ollut ilo seurata yleisurheilijoiden ja pyöräilijöiden nousua. Hajnován pronssimitali oli ensimmäinen tšekkien juoksumitali sitten **Jarmila Kratochvílován**, toisin sanoen vuoden 1980 jälkeen. Kulhavýn kultamitali oli ensimmäinen pyöräilymitali sitten vuoden 1964, jolloin **Jiří Daler** voitti henkilökohtaisen takaa-ajon.

Tämän vuoden olympiakisat olivat Tšekille menestyksekkäät kulttuurinkin puolelta. Edustusjoukkueen onnistui herättää koko maailman mielenkiinto humoristisella urheiluasustekokonaisuudellaan. Kaksikko Hlaváčková ja Hradecká sekä Kulhavý esiintyivät saappaat jalassa jopa palkintojenja-

David Černý: London Booster. Kuva: Ozz13x.

ossa. Erityisesti konservatiivisessa Wimbledonissa Tšekin naispelaajat aiheuttivat hälyä, joka peitti alleen myös korkeimmalle korokkeelle nouseet **Williamsin** siskot. Kulhavýltakin kysyttiin ennen palkintojenjakoa, onko kyseessä pila.

Lopuksi vielä lyhyesti Slovakian edustusjoukkueesta. Slovakit eivät näitä olympialaisia tule muistelemaan yhtenä parhaimmista, sillä 46 urheilijan joukkue saavutti yhdessätoista lajissa vain yhden hopean ja kolme pronssia. Hopean ampui trapissa **Zuzana Štefečková** ja yhden pronssin skeetissä **Danka Barteková**. Loput kaksi pronssia toi-

vat koskimelajat, perinteisesti menestyksekkäästä lajista: kanadalaisyksikössä **Michal Martikán** ja -kaksikossa veljekset **Peter** ja **Pavol Hochschorner**. Kultamitalin puuttuminen oli suuri pettymys. Lontoon kisat olivat tästä syystä epäonnistuneimmat kesäolympialaiset Slovakian historiassa. Tämä harmittaa erityisesti vertailtaessa tulosta erittäin onnistuneisiin Pekingin kisoihin (mitalit 3-2-1). Paremmiin menivät jopa Vancouverin talviolympialaiset vuonna 2010 (1-1-1).

Jiří ja Birgitta Hofman

Partiolaisten tutkimusmatka Tšekin syövereihin 7.–17.6.2012

Kuusi innokasta partiotyttöä (**Pihla** 21, **Sara** 17, **Tiia** 17, **Ella** 14, **Lotta** 14 ja **Salla** 13) partiolippukunta Karhunvartijoista, Espoon Kivenlahdesta, sai mahdollisuuden lähteä Tšekkiin tutustumaan paikalliseen partiotoimintaan.

Eräs tšekkiläinen perhe oli asunut Suomessa pari vuotta muutama vuosi sitten ja oli tutustunut partiotoimintaan lippukunnassamme. Tämän perheen äidiltä saimmekin yhteydenoton viime syksynä ja ehdotuksena oli partiovaihto. Vastasimme myöntävästi, ja pian olikin edessä unohtumaton seikkailu läpi Tšekin.

7.6.2012

Tapasimme Helsinki–Vantaan -lentokentällä ykkösterminaalissa kello 4.30. Olimme kaikki innokkaita. Partiohuivit kaulassa ja perhosia vatsassa olimme valmiita nousemaan koneeseen suuntana Tukholman Arlanda, jossa vietimme viisi tuntia odottaen lentoa kohdemaahamme.

Kun saavuimme Prahaan, meitä oli vastassa kolme reipasta tšekkityttöä. Tunnistimme työt heti, koska Suomenlippu liehui ja yhdellä heistä oli partiolippukuntamme huivi kaulassa. Matkustimme Prahasta junalla neljä tuntia maan läpi itään. Jäätyämme Ostravassa tulivat autot hakemaan meitä kohti Malenovicea.

Perillä tšekkien kotikylässä tutustuimme ensin hieman toisiimme erilaisten leikkien avulla. Koko päivän matkustamisen jälkeen jakauduimme isäntäperheisiin rentoutumaan, syömään ja nukkumaan.

8.6.2012

Aamulla oli aikainen herätys, ja mielessämme oli ajatus korkeasta vuorenhuipusta, jonka valloittaisimme. Matka Lysá Horalle eli paljaalle vuorelle oli rankka, sillä kiipesimme kahdeksan kilometriä huipulle asti. Kiipeäminen kivikkoisia teitä ei loppupeleissä ollutkaan kovin kamalaa, sillä matkasta oli tehty hauska! Saimme nimittäin oppia puiden ja kasvien nimiä tšekiksi, minkä lisäksi leikimme monta hauskaa leikkiä. Matkalla kuljimme monien muistomerkkien ohi ja saimme kuulla tarinoita surullisista kohtaloista.

Huippu alkoi viimein hämmöttää, ja saimme ruokaa. Matka alaspäin sai alkaa, kun olimme hetken saaneet levätä ja ihailta maisemia. Alaspäin olikin huomattavasti helpompaa mennä.

Suomalaistytöt Lysá Horan huipulla.

Hukvaldyn linna.

9.6.2012

Edellinen päivä olikin vain lämmittelyä, sillä tänään oli luvassa perinteinen kylän oma jokavuotinen *Outdoor Race*. Kuuden ja yhdeksän kilometrin matkat juostiin pitkin vuorenrintettä. Kisan aikana tunnistimme puiden nimiä, joita olimme oppineet edellisenä päivänä. Tunnistimme myös kaupunkeja ja tšekkiläisiä linnoja sekä luontomerkkejä. Yhtenä rastina oli pistesuunnistus, jossa kaikki pärjäsimme hyvin partiolaisten taidoilla. Vettä satoi ja muta roiskui, mutta se ei menoa haitannut ja kaikilla oli hauskaa. Vaikka kisan ohjeistus oli tšekin kielellä ja suomalaiset veivät viimeiset sijat, oli kokemus silti positiivinen. Kisan jälkeen pidimme paikallisille esitelmän Suomesta, jossa kerroimme maastamme ja kulttuuristamme. Esitys herätti keskustelua ja kiinnostusta Suomeen. Salmiakkin maistelu oli monille mielenkiintoinen kokemus. Illalla juhlimme kylän 500-vuotisjuhlia. Live-esityksiä katsellen ja diskossa tanssien vietimme mukavan illan.

10.6.2012

Päivän ohjelmassa oli tutustuminen naapurikylän Hukvaldyn linnaan. Saimme kuulla paljon tšekkien sotahistorista suoraan paikalliselta. Kiertelimme

linnassa, minkä jälkeen leikimme yhdessä kirkonrottaa piiloutuen linnanraunioihin. Illalla kotiin päästyämme saimme viettää laatu-aikaa perheidemme kanssa, kukin omalla tavallaan.

11.6.2012

Aamu valkeni koleana ja sumuisena lähtiessämme kohti Tarzanian köysikeskusta. Aamupäivän vietimme hurjia ratoja ylälmoissa kierrellen, kun liu'uimme vajereita pitkin sekä ylitimme ja tasapainottelimme erilaisilla esteillä. Seuraavana oli vuorossa uuden vuorenhuipun valloitus, mutta tällä kertaa matka ylös taittui onneksi tuulihissillä. Hetken vuorenhuippua kierreltyämme olikin aika lähteä alas. Skootterit antoivat meille hurjan vauhdin, kun laskimme alas mutkikasta serpentiinitietä.

12.6.2012

Junan saapuessa asemalle jarrut vinkuivat kovasti. Hyppäsimme junaan ja 40 minuutin päästä löysimme itsemme Ostravasta, yhdestä maan suurimmista kaupungeista. Päivän ensimmäinen museokäynti kohdistui vanhaan hiilitehtaaseen. Turvakypärät päässä kiersimme oppaan kanssa koko tehtaan. Toinen museo oli vanha kaivos. Tunnelit, joissa käve-

Lauantaina osallistuimme paikalliseen kilpailuun.

limme, olivat kylmiä, pimeitä ja ahtaita. Museoiden jälkeen oli aika lähteä shoppailemaan kaupungin suurimpaan kauppakeskukseen Nová Karolínaan.

13.6.2012.

Reput selkään ja suunta kohti koulunpenkkiä! Koululla pääsimme tapaamaan rehtorin ja koimme tšekkiläistä koulutunnelmaa istuessamme yläasteen oppitunneilla koko aamupäivän. Herätimme huomiota, ja kysymyksiä sateli Suomeen ja Suomen koulusysteemiin liittyen. Lounaan nautimme kouluruokalassa, kuten osa muistakin oppilaista. Huomasimme paljon eroja Suomen ja Tšekin koulujen välillä. Arvostus omaa kouluamme kohtaan kasvoi taas. Onneksi saamme käydä koulua hyvien ja ammattitaitoisten opettajien johdolla ilmaiseksi! Illan vietimme paikallisella kerhohuoneella pelejä pelaen.

14.6.2012

Heti aamulla olimme virkeinä, kun tiedossa oli paljon shoppailua! Nová Karolína kutsui jälleen. Aika vierähti nopeasti, ja perheisiin saavuimme kassit täynnä vaatteita. Viimeinen ilta Malenovicessa oli käsillä, ja haikea tunnelma valtasi kaikkien mielen. Illan vietimme kaikki yhdessä jälleen pelejä pelaen ja leikkien. Oli aika kiittää erinomaisesta ohjelmasta, unohtumattomasta yhteisestä ajasta ja pakata matkalaukut. Toivottavasti näkisimme samalla porukalla vielä uudelleen!

15.6.2012

Matkalaukut mukana matkustimme tutulla ja turvallaisella junalla neljä tuntia kohti Prahaa. Reissu ei kuitenkaan ollut vielä loppunut, sillä viikonloppu saimme viettää vielä partiolaisten kanssa pää-

kaupunkiin tutustuen. Kun olimme vieneet matkalaukut partiolaisten kokoontumispaikalle ja tutustuneet uusiin tuttavuuksiimme, lähdimme kiertelemään Prahaa partiolaisten opastuksella. Illan aikana näimme kuninkaanlinnan ja kapusimme mini-Eiffeltorniin (Petřín) ihastelemaan kaupunkia yön valaistuksessa.

16.6.2012

Matkan viimeinen kokonainen päivä vierähti kaupungilla. Tänään tutustuimme Vanhaankaupunkiin ja sen nähtävyyksiin. Astrologiset kellot, Kaarlen-silta, juutalaiskaupunginosa ja monet muut nähtävyydet olivat upeaa katsottavaa. Piknik-lounaan jälkeen lapsille oli järjestetty kaupunkisuunnistus. Tehtäviin kuului muun muassa kalleimman kahvin metsästyks, korkeimman rakennuksen bongaus ja skandinaavisen turistin löytäminen. Tukahduttava kuumuus teki päivästä hikisen. Viimeiset ostokset teimme Prahan suosituissa jättimäisessä ostoskeskuksessa.

17.6.2012

Kotiinlähtö oli koittanut. Hyvästelimme tšekit ja lensimme kohti Saksaa, Frankfurtin kenttää. Odotimme siellä kuusi ja puoli tuntia, että lento koti-Suomeen alkaisi. Huimat 10 päivää Tšekissä olivat täynnä uusia kokemuksia, mahtavaa yhdessä tekemisen meininkiä ja uusia kansainvälisiä tuttavuuksia. Vaikka säät eivät aina suosineet, ja vettäkin saattoi, se ei menoa haitannut.

*Pihla Pitkänen
Karhunvartijat ry*

Ostravassa tehdasmuseossa.

Laulu neilikasta

Jyväskyläläinen Musica-kuoro osallistui kesäkuun alussa kansainväliseen Festival of Songs -kuorotahtumaan, joka järjestettiin Tšekin Olomoucissa nyt neljäntäkymmenettä kertaa. Festivaalikielipailuisa Musica osallistui kamarikuoro-, sekakuoro- ja kansanlaulusarjoihin, ja viimeksimainitussa kategoriassa mukaan kilpailuohjelmistoon mahtui eräs paikallista yleisöä erityisesti lämmittänyt kappale:

*Ó, hřebičku zahradnický, ó, růžičko voňavá!
Kerak na tě zapomenu když to není věc možná.*

Tšekkiläinen kansanlaulu on ylistys kauniille ja tuoksuvalle kukkaselle puutarhassa. Perinteisesti miehen esittämä kappale vertautuu miltei yhteen kaikille suomalaiselle tuttuun lauluun Lapsuuden ystävälle, jonka **P. J. Hannikainen** kirjoitti vanhasta suomalaisesta kansanlaulusta innoituksen saaneena. Kaunis kukkanen on tietenkin neito kaunoinen, jota laulaja ei voi vuosien vierittyäkään

unohtaa.

Musica-kuoro on sattuman kautta saanut laulaa *Ó hřebičku zahradnickýa* onnittelujen ja kiitosten hetkellä jo vuosien ajan. Kuoron perustaja ja sitä edelleen johtava säveltäjä **Pekka Kostiainen** tutustui kappaleeseen, kun muuan tšekkiläinen vaihto-opiskelija lauloi Musican riveissä. Kostiainen sovitti laulun sekakuorolle, ja Musican esittämänä toisen säkeistön sanoituksena kuullaan suomea erinomaisesti osanneen vaihto-opiskelijan käänös alkuperäisestä tekstistä:

*Neilikkani puutarhassa hehkuvana kukoistaa
Sua tuskin koskaan voisin kaukanakaan unohtaa.*

Normaaliolosuhteissa – siis Suomen esityksissä – kuulijansa hämmentävän laulun sanoma välittyi vasta toisessa säkeistössä. Omalla maaperällään se sai yleisön otteeseensa ensisävelistä alkaen. Olomoucin kaduilla ja esiintymislavoilla ventovieraan

suomalaiskuoron esittämänä *Ó hřebičku zahradnický* pysäytti ohikulkijoita, sai paikallisen yleisön kyyneliin ja jopa kilpailun tuomariston laulamaan mukana. Se antoi tietysti aivan erityistä latausta myös kuorolle.

Harjoitusten ja kilpailuvetojen lisäksi kuorolaiset ehtivät toki nähdä kaunista Olomoucia, kun oppaana toiminut **Robin Novák** esitteli kuorolle vanhaa kaupunkia. Barokkisuihkulähteet, raatihuoneen astronominen kello ja Unescon maailmanperintöluetteloon kuuluva Pyhän kolminaisuuden pylväs (kuvassa oikealla) toimivatkin kuorolaisten tapaa- ja laulupaikkoina. Festivaalien järjestämisen lounastarjoilun lisäksi kuorolaiset levittyivät ruoan ja juoman perässä ravintoloihin ympäri kaupunkia. Paikallisilta saatu vinkki johti kuoron lopulta jopa viettämään matkan päätöstä juhlistavaa karonkkaa Moritz-nimiseen ravintolaan ja pienpanimoon.

Musica-kuoron menestys kilpailusarjoissaan palkittiin kultamitaleilla ja paikalla loppukilpailussa. Siinä pääpalkinnosta eli Grand Prix'stä kilpailivat festivaaleilla parhaiten menestyneet kuorot. Enemmistö kaikista tuomareista valitsi konsertin lopuksi suoralla äänestyksellä koko festivaalin ehdottomaksi voittajaksi Musican. Pekka Kostiainen ja kuoron äänenmuodostuksesta vastaava **Minja**

Niiranen saivat siis vielä kuulla oman 'Oohrepiiskunsa', kun Musica-kuoro, *Absolute Festival Winner*, kiitti lopulta omiaan niin, että vanhankaupungin ylempi keskusaukio *Horní náměstí* raikui.

*Teksti ja kuvat:
Lotta Hyvärinen ja Vivi Repo*

Prahan joukkoliikenne, osa 3:

METRON TARINAA

Petteri Peuranen

KÄYTÄNNÖN VINKKEJÄ: Tärkeimmät ensihankinnat ovat reittikartta ja päivälippu. Molemmat saa kätevästi lentokentän tulohallin DPP-kioskista. Ilmaiseksi saa *Městem v pohybu / Getting around Prague* –esitettä, jossa on metro- ja raitiovaunureitit sekä yöliikenne omalla kartallaan. Vielä tarkempaa reittikohtaista tietoa saa "*Linky metra a tramvaji Pražské integrované dopravy*" -kirjasesta (130 Kč/n 5 €). Vuoden 2012 alusta päivälippu maksaa 110 Kč (n. 4,5 €), kolmen päivän lippu maksaa 310 Kč (12,5 €) – nyt se vihdoin tulee hieman edullisemmäksi kuin erikseen ostetut päiväliput (aiemmin 100 vs. 330 Kč). Jos kuitenkin arvelee selviävänsä kertalipulla, niin 90/30 min. voimassa olevat maksavat 32/24 Kč (1,3/1 €). Suosittelisin päivälippuja Prahan perusteellisempaan tutustumiseen. Tarkat hintatiedot löytyy netistä osoitteella www.dpp.cz.

Jos joku menee Prahaan pidemmäksi aikaa, kannattaa vakavasti harkita kuukausilippua 670 Kč (noin 27 €) – eikä tarvitse pelätä tarkastajia missään tilanteessa: tarkastajat voivat iskeä milloin tahansa, myös metrosta poistuessa, vielä aseman ylätasanteella! Lippu on muistettava aina leimata ennen ensimmäistä matkaa, siitä hetkestä lasketaan voimassaoloaika. En tosin tiedä, kuinka ankarasti tarkastajat suhtautuvat leimaamattomaan lippuun, onhan se kuitenkin maksettu... Vain AE-bussiin pitää ostaa erikseen lippu kuljettajalta (60 Kč= n. 2,5 €). Hieman aikatauluista: AE liikennöi lentokentältä (terminal 2) keskustaan klo 5.47–21.17 ja Hlavní nádražilta 6.35–22.05, lähdöt siis aina puolen tunnin välein. Yöbussi 510 kulkee Ruzyněstä 23.47–5.37. Metroliikenne alkaa joka aamu klo 4.34:n (C-linja) ja 4.50:n välillä, Dejvickálta ensimmäinen metro lähtee 4.40 ja viimeinen kello 0.00, paitsi perjantai- ja lauantai-iltaisain tuntia myöhemmin. Tihein vuoroväli on aamulla klo 7–9 ja illalla 16–18, jolloin ei tarvitse odottaa kuin 2–5 min, muttei harvempikaan (yleensä klo 21–24) vuoroväli ole koskaan 10 minuuttia pitempi.

Metrolinjat erottaa myös kuulutusäänien perusteella, A:lla nauhoitukset on lukenut **Světlana Lavičková**, B:llä **Eva Jurinová** ja C:llä **Tomáš Černý** (SL ja TČ ovat radiokuuluttajia-toimittajia, ČRo2-Praha, EJ on Motolin sairaalan lehdistötiedottaja).

HUOMIOITA ERI ASEMITLTA JA NIIDEN LÄHIYMPÄRISTÖSTÄ: Monet suomalaiset tekevät varmaan edelleen ensimmäisen metromatkan Prahassa Dejvickálta eli nousevat lentokentällä bussiin 119. Parin vuoden kuluttua Dejvická ei ole enää A-linjan pääteasema, kun Červený Vrch, Velešlavín, Petřiny ja Motol valmistuvat. Silloin tulee lisää vaihtoehtoja kenttäkuljetuksiin... Dejvická sijaitsee varsin vilkkaan liikennesolmun, Vítězné náměstín länsilaidalla ja Evropská-valtaväylän alkupäässä. Seuraava asema on Hradčanská, kolman-

Pyhän Vítuksen katedraalin tornista Malá stranaan.

AE-bussin ikkunasta Štefaníkův mostilla, ennen Letnán tunnelia.

neksi syvimmällä sijaitseva, 43 metriä. Se ei ole nimensä mukaan kuitenkaan paras mahdollinen, jos on Prahan linnaan menossa. Raitiovaunuista Hradčanskálla pysähtyvät nrot 1,8, 15, 18, 20, 25 ja 26. Niistä linnaan pääsee suoraan 25:llä Pohorelecín pysäkillä, siitä sitten kävellen suoraan Loretan ohi, niin tulee väkisin portille, jossa voi nähdä kuuluisan vahdinvaihtoseremonian. Malostranská on varsinainen portti linna-alueelle, Staré zámekké schoďy-portaat lähtevät heti metroaseman vierestä. Malostranská on yksi viihtyisimpiä asemia, ainakin kesäaikaan, omassa puutarhassa voi nauttia virvokkeista, ennen kuin jatkaa metromatkaa. Suora yhteys on myös raitiovaunuihin 12, 18, 20 ja 22, joiden pysäkki on heti metroaseman edessä.

Seuraavat asemat Vltavan alituksen jälkeen ovat Staroměstská ja Můstek, joista on lyhyt kävelymatka Vanhaankaupunkiin, esim. Staroměstské náměstílle. Můstekilla ja muilla vaihtoasemilla (Muzeum ja Florenc) on oltava tarkkana varsinkin uloskäyntiopasteiden suhteen, mihin suuntaan on menossa: jos nousee laiturin väärästä päästä tai sitten vikaportaita ylös, voi joutua kadulla kulkemaan pitkänkin matkan ylimääräistä. Můstekilla on ehkä eniten, mitä millään muulla asemalla, vaihtoehtoisia kulkureittejä. Opasteiden värit (vihreä A tai keltainen B) kertovat, kumman linjan laiturille ensisijaisesti sisäänkäynti johtaa. Kuten aiemmin

mainitsin, A-linja on Můstekilla ylempänä, mutta Muzeumilla alempana (C kulkee siellä heti ensimmäisessä kellarikerroksessa)! Vaihtoasemien lisäksi monella muullakin asemalla on useampia sisäänkäyntejä, mutta opasteita noudattaen ei kovin helposti eksy – kannattaa etukäteen tutkia kartasta reitti valmiiksi ja painaa mieleensä tärkeimpiä kadunnimiä metroaseman lähistöltä suuntaviitoiksi. Muzeumin jälkeen seuraava on Náměstí Míru, Prahan syvin metroasema (52 m, Euroopan pisimmät liukuportaat!) Pyhän Ludmilan kirkon vieressä, se on samalla "Vinohradyn portti". Kun matkaa jatketaan itään, tullaan pian Jiřího z Poděbradille. Samannimistä aukiota hallitsee mahtava tšekkiläisen veljeskunnan kirkko, *kostel Nesvětějšiho srdce Páně*, jonka on suunnitellut kuuluisa slovenialainen arkkitehti **Jože Plečnik**. Nooan arkkia symboloiva kirkko rakennettiin vuosina 1929–32. Aukion lähellä sijaitsee 1991 valmistunut, 216 metriä korkea Žižkovin tv-torni, josta avautuvat kirkkaalla säällä upeat näköalat Prahaan. A-linjalla seuraavina ovat Flora ja Želivského, Olšanyn hautausmaan länsi- ja itäpäässä, Strašnická ja Skalka, johon noin joka toinen vuoro päättää matkansa, osa ajaa Hostivářin varikolle asti. Siellä ei ole mitään merkittäviä nähtävyyksiä, vain tavallista lähiöasutusta.

B-linja aloitetaan Zličínistä, jonne pääse lentokentältä bussilla nro 100. Siellä sijaitsee yksi met-

rovarikoista ja Siemensin vaunutehdas. Onhan Zličínissä myös suuret ostoskeskukset Metropole ja Globus sekä Tesco ja Ikea. Lužiny ja Hůrkan välillä metro käväisee maan päällä, mutta katetussa "putkessa" – samanlainen osuus on Černý Mostin ja Rajská zahradan välillä, linjan toisessa päässä. Seuraava iso ostoskeskus on Galerie Butovice, lähellä Nové Butovicen metroasemaa (lentokenttäbussi 179:n päätepysäkki). Smíchovské nádraží ja Anděl muodostavat merkittävän liikenne- ja ostoskeskittymän Vltavan länsipuolella: Smíchovin asemalta pääsee vaihtamaan lähi- ja kaukojuniin. Bussiasema Na Knížecí on metroasemien välissä. Anděl on myös huomattava raitiovaunuristeys, sen kautta kulkevat linjat 4, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 16 ja 20 sekä yöllä 54, 58 ja 59. Nový Smíchov -ostos- ja elokuvakeskus, sekä Staropramen -panimo ovat siellä. Andělin jälkeen alitetaan jälleen Vltava ja saavutaan Karlovo náměstí, joka on keskustan pisin puistoalue.

Uuden puolen tärkeimpiä raitiovaunujen vaihtopysäkkejä on Kaarlenaukion laidoilla, myös monet bussilinjat ajavat sen kautta. Seuraava metroasema on Národní třída, jonka lähellä on yöraitiovaunujen keskuspysäkki Lazarská, Tescon tavaratalo, eikä Kansallisteatteriaan (Národní divadlo) ole kaukana. Národní třídän metroasema on tosin suljettu ainakin v. 2013 loppuun saakka (voi mennä jopa kesään 2014) suuren rakennustyömaan vuoksi. Metroliikenne toimii koko ajan normaalisti, junat vain ajavat hidastaen suljetun aseman ohi. Mústek käsiteltiin jo aiemmin, sitten on Náměstí republiky, jonka lähistöllä ovat mm. Palladiumostoskeskus, Kotvatavaratalo, Obecní dům ja Masarykovo nádraží. Florenc on se kolmas vaihtoasema, B- ja C-linjojen kohtaamispaikka, ja linja-autoliikenteen keskus (ÚAN, ústřední autobusové nádraží). Karlínin alueella ovat B-linjan asemista Křižíkova, Invalidovna ja Palmovka. O2-Areenalle, Slavia Prah ja Tšekin maajoukkueen jääkiekko-otteluihin (seuraavat MM-kisat Prahassa 2015), sekä erilaisiin konsertteihin menijä jää pois Českomoravská; arena näkyy heti kun nousee liukuportaista ja kääntyy oikealle. Pääteasema Černý Mostin läheisyydessä on paljon erilaisia kauppiaita. Siellä on myös bussipysäkki, esim. Liberecin suuntaan menevillä linjoilla.

C-linja alkaa etelässä Hájen lähiöstä. Pääteaseman lähistöllä, "turistivirtojen ulkopuolella" on Jihoměstský pivovar -panimoravintola. Chodovissa on suuri ja melko uusi ostoskeskus, johon tullaan suoraan metroasemalta. Kačerov on ensimmäisen metrolinjan (avattu 9.5.1974) eteläinen pääteasema,

jonka vieressä on yksi varikoista. Seuraava shop-pailijan paratiisi on Arkády Pankrác. Sen jälkeinen asema keskustaan suuntaan on Pražského povstání, siinä voi vaihteeksi hypätä halutessaan raitiovaunuun nro 18 ja ajaa vaikka Petřínyn päätepysäkil-le. Vyšehrad, vuoteen 1990 saakka Gottwaldova, on kongressikeskuksen vieressä ja harvinainen asema, jossa näkee päivänvalon. Vyšehradin kukkulalle (Pietarin ja Paavalin kirkko sekä merkkihenkilöiden hautausmaa ym.) on vajaan kilometrin kävely. Heti Vyšehradin jälkeen ylitetään Nuslen laakso siltatunnelissa ja sitten tulee I.P. Pavlova, jonka lähellä on mm. U Kalicha, Švejkin kankapakka (Na bojišti -kadulla). Muzeumilla ollaan jo aivan ydinkeskustassa, Václavinaukion yläpäässä. Kansallismuseolta Hlavní nádražílle on koko metron lyhin asemanväli, 425 metriä, matka kestää vajaan minuutin. Keskimäärin asemanvälit ovat ehkä noin kilometrin pituisia, esimerkiksi Kačerovista rautatieasemalle kestää noin 12 minuuttia. Toinen tärkeä solmukohta C-linjalla on Nádraží Holešovice, jossa useimmat lännen ja pohjoisen kaukojunat pysähtyvät. Parin raitiovaunupysäkin päässä ovat Výstaviště, messualue, Stromovkan puisto sekä Sportovní hala (nykyisin Tipsport-areena, sponsorinimet ovat vaihtuneet tiuhaan), Sparta Prahin kotihalli, joka on toiminut jääkiekon MM-kisojen päänäyttämönä viimeksi 1992 ja 1985, ja useasti aiemminkin. Kaudella 2012-13 myös KHL-tulokas Lev Praha pelaa kauden 2012-13 kotiottelunsa useimmiten Tipsport Arenalla (satunnaisesti O2-areenalla, jossa syntyi KHL:n yleisöennätyskin, 16317 katsojaa, Moskovan Dinamon vieraillessa).

Holešovicen jälkeen on puolestaan pisin asemanväli, lähes kolme kilometriä Kobylisyyn, matkalla Vltava alitetaan erikoisrakenteisissa tunnelissa (ks. luku teknisiä faktoja). Eläintarhaan ja Trojan lin-

naan pääsee Kobylisystä ainakin raitiovaunu 14:llä. Arkipäivisin puolet vuoroista ajaa vain Ládvihin saakka eli eivät aina jatka Letňanyn pääteasemalle. Letňanyssa on messualueella toukokuussa suuret olutfestivaalit. Hieman kauempana on suuri ostoskeskus.

Näin olen tehnyt katsauksen Prahan metroon: linjakohtaisesti olen poiminut tärkeimpiä nähtävyyksiä ja muuta mielenkiintoista, mitä asemien lähistöiltä löytyy. Toivottavasti vinkeistä on jotain hyötyä lukijalle ja kenties saa innostumaan uudella tutustumisretkelle Prahassa! En käsitellyt juurikaan asemien arkkitehtuuria, koska sitä ei voi vertailla esimerkiksi Pietarin tai Moskovan maanalaisten taideteoksiin – tärkeintä on, että metro toimii luotettavasti ja tehokkaasti. Raitiovaunun kyydissä voi keskittyä paremmin ihaillemaan Prahan kauneutta. Joskus kuitenkin metron käyttö on välttämätöntä, ajallisesti tai yhteyksien vuoksi. Jos suinkin mahdollista, suosin silti enemmän raitiovaunuja – sopivasti kulkumuotoja yhdistellen kokee mielenkiintoisia elämyksiä. Prahasta löytää aina uusia asioita ja erilaisia näkökulmia aiempiin kokemuksiin – omat tutkimusretkeni ovat vasta alussa!

LÄHDEKIRJALLISUUTTA *tiedonjanoiselle: /FAKTA & Legendy o pražské městské hromadné dopravě, Pavel Fojtik a kolektiv, 2010 DPP hl.m.Prahy.*

Průvodce KAM v Praze, Eva Obůrková, 2011 Computer Press, a.s., 4.vydání

Linky metra a tramvaje Pražské integrované dopravy, mapy tras a rozsah provozu, 2010 Dopravný podnik hl.m. Prahy, akciová společnost, 1.vydání.

PRAHA, průvodce magickým srdcem Evropy, Vladislav Dudák a Jiří Podrazil, 2010, nakladatelství Práh, 1.vydání.

INTERNET: www.ddp.cz

cs.wikipedia.org/wiki/Metro_v_Praze, eri kieliversioita: tšekki, suomi, slovakki, englanti...

www.kaupunkiliikenne.net/Praha/metro.html

www.metroweb.cz

karhunkadunkafka.com

Praha, Malostranská-metroaseman puutarha illan hämärtyessä.

Jos metsään haluat mennä nyt, niin takuulla yllätyt – Tšekissä

Tšekin luonnosta puhuttaessa metsä ei ehkä ole ensimmäinen mieleen juolahtava asia. Tai jos onkin, tulevat mieleen ehkä korkeintaan 80-luvun happosateiden tuhoamat havumetsät Puolan ja DDR:n rajojen lähistöllä. Maassa on kuitenkin 2,6 miljoonaa hehtaaria oikein hyvinvoivaa ja huolellisesti suojeltavaa metsää sekä 150.000 yksityistä metsänomistajaa. Kurkistetaanpa siis hieman tämän vähemmän tunnetun tšekkiläisen elinkeinon maailmaan.

Laajat talous- ja virkistysmetsät

Tšekin tasavallan metsäisimmät alueet löytyvät maan pohjoisilta, koillisilta ja eteläisiltä raja-alueilta tai aivan niiden tuntumasta. Tosin myös Prahan lähistöllä, Zbirohissa ja Křivoklátissa on laajoja

metsävyöhykkeitä. Suurimman osan eli 61 % näistä metsistä omistaa valtio, seuraavaksi eniten eli 23 % yksityiset metsänomistajat ja loppujen omistuksesta vastaavat kunnat ja osuuskunnat. 75 % näistä metsistä on talouskäytössä, ja niistä saatua puuta kuljetetaan eteenpäin esimerkiksi yksityisille sahoille tai isoille metsäyhtiöille, kuten UPM:lle tai Stora Ensolle. Myös metsien virkistyskäyttö on laajaa, sil-

lä niihin on vapaa pääsy, ja sienestystä rakastavat tšekit koreineen kansoittavatkin metsät loppukesän ja alkusyksyn viikkoina. Kuuluupa jopa maan hallituksen syksyisiin rutiineihin yhteinen sieniretki, jonka aikana valtakunnan tilaa pohditaan takalisto pystyssä ja nenä maata viistäen.

Pikkiriikkiset ja suurensuuret omistajat

Tähän kuitenkin loppuvat tšekkiläisiin metsiin liittyvät tutunoloiset piirteet. Yksityinen metsänomistus eroaa suomalaisesta jo pelkästään sillä, että yli 90 % yksityisistä metsäpalstoista on alle kahden hehtaarin suuruisia. Ne jäljelle jäävät 10 prosenttia jakautuvat sitten muutaman yksittäisen suuromistajan kesken. Näistä taas ehdottomasti mahtavin on Colloredo-Mansfeldin aatelissuku, joka osti vanhat metsäomistuksensa takaisin 1990-luvulla. Kaksi serkusta, **Jerome ja Kristina Colloredo-Mansfeld**, omistaa laajoja metsäalueita sekä Keski-Böömissä että etenkin Orlické Hory-vuoristossa Puolan rajaseudulla.

Pakollinen metsänhoitaja ja yhtiötetty suuromistus

Myös suurempien metsäomistusten hallinto toimii toisin kuin Suomessa. Vuonna 1995 voimaan tulleen metsälain mukaan jokaisella vailla metsäalan

koulutusta olevalla yksityisellä metsänomistajalla on oltava valtuutettu metsänhoitaja, jonka kanssa hän yhteistyössä hoitaa metsiään. Pienmetsänomistajille tästä koituvat kulut korvaa valtio.

Byrokratian hankaluuksista johtuen kaikki suu-

remmat metsänomistajat yksityishenkilöistä kuntiin ovatkin yhtiöittäneet metsänsä. Niiden hoidosta vastaavat palkatut ammattilaiset, ja yksityiset omistajat käyvät harvoin metsissään.

Kauramoottoreita ja metsästysmatkailua Etelä-Böömissä

Eräs tällainen metsänomistusyhtiö on Etelä-Böömissä sijaitseva Bechyňen tila, johon 5000 hehtaarin suuruisten talousmetsien lisäksi kuuluu mm. palatsi, kartano, golfkenttiä, ravintolatoimintaa sekä maatalousmaata. Alue kuului vuosisatojen ajan eri aatelissuvuille, joista merkittävin lienee Etelä-Böömiä 1500-luvulle asti hallinnut Rožemberkin suku. 1940-luvulla alue päättyi valtion omistukseen, mutta palautettiin viimeisimmälle yksityiselle omistajalle 1990-luvun restituuio- eli omaisuuden takaisinpalauttamisjärjestelyjen myötä. Suku puolestaan myi liian kalliisti ylläpidettäviksi katsomansa alueet pian yhtiölle, jonka omistaa veriplasmakaupalla rikastunut sveitsintšekkiläinen liikemies **Josef Štáva**.

Bechyňen tilalla käytännön metsätöistä vastaavat toiminimellä työskentelevät yrittäjät, jotka myös käyttävät töissään omia työvälineitään. Ne saattavat olla raskaan teollisuuden luvatussa maassa myös hieman yllättäviä, sillä alueen määrisä metsissä pärjäävät kaikkein parhaiten vanhat kunnan kauramoottorit.

Menneinä vuosisatoina metsän tärkein tehtävä oli riistan ja huvien tuottaminen aatelistolle. Tästä syystä Rožemberk-sukuinen mahtava aatelisherä **Petr Vok** perusti alueelle riistapuiston vuonna 1585. Noista ajoista muistuttavat edelleen mahtavat, vuosisatoja vanhat alueella kasvavat tammet.

Riistaa alueella on edelleenkin, ja yksi omistajayhtiön elinkeinoista onkin metsästysmatkailu. Paikalliset asukkaat eivät kovin paljoa metsästystä harrasta, mutta innokkaita metsästäjiä alueelle suuntaa lähinnä naapurimaista, kuten Saksasta. Metsästysmatkailulla voikin hankkia sievoiset lisätulot, sillä esimerkiksi yhden saksanhirven kaadosta metsästäjä maksaa metsänomistajalle eläimen koosta riippuen 1200–2000 euroa. Tällä summalla saa kuitenkin omakseen ainoastaan metsästysmuiston eli trofeen, joka on tavallisimmin sarvilla varustettu kallo. Lihasta on sitten maksettava erikseen.

Happosateista tehostettuun luonnonsuojeluun

Toinen merkittävä ero suomalaiseseen metsänhoitoon nähden on luonnonsuojelun erittäin suuri merkitys. Happosateiden tuhoamia metsiä on pyritty määrätietoisesti uudistamaan ja kuntouttamaan sekä vastaavanlaisten katastrofien syntyä estämään mm. erilaisilla laeilla. Luonnon- ja maisemansuojelua koskevan erityisen lain tavoitteena on edistää maiseman luonnollisen tasapainon suojelua ja ennallistamista, biodiversiteetin suojelua, esteettisiä arvoja sekä luonnonvarojen hoitoa. Luonnonsuojelullisista syistä metsänhoidon valvonnasta vastaavat sekä Maatalousministeriö että Ympäristöministeriö.

Seuraavalla Tšekin-matkalla kannattaa matkailijankin suunnata kaupunkien lisäksi myös metsiin. Valtion omistuksessa olevista metsistä suuri osa on kansallispuistoja, ja niistä löytyy runsaasti merkittäviä patikointireittejä. Käsivarrella keikkuva sienikori on myös mitä mainioin tapa tutustua paikallisiin asukkaisiin, ministerit mukaan lukien. Mars metsään siis!

Teksti: Sirpa Seppälä

Kuvat: Annele Kiiski (hevokuva: Sirpa Seppälä)

Tšekin kielen opiskelu innostaa ja tuottaa tulosta

Tšekin kielen opiskelu on jälleen syyslukukaudella 2012 ollut innostunutta ja ahkeraa. Suomi–Tšekki-seuran ohjelmassa ollutta edistyneiden opiskelijoiden keskustelupainotteista kurssia ei valitettavasti pystytty järjestämään liian vähäisen ilmoittautujamäärän vuoksi, mutta Kalliolan kansalaisopiston Helsingissä järjestämällä alemman tason kursseilla on sen sijaan opiskellut yhteensä kolmisenkymmentä innokasta kielen harrastajaa. Vaikka perinteisesti alkeiskurssit ovatkin olleet jatkokursseja täydempiä, on tänä syksynä ilahduttanut erityisesti innokkaiden jatkajien runsas lukumäärä. Viime vuoden alkeiskursseilta on jatkanut opintojaan kymmenkunta lähiopiskelijaa ja lähes saman verran ympäri maata kurssia etäopintoina suorittavaa opiskelijaa. Onpa yksi kurssilainen suorittanut opintojaan myös Prahas-ta käsin.

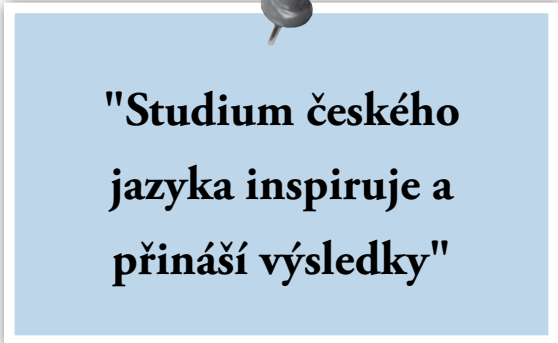
Siinä missä peruskurssilaiset ovat perehtyneet kielen alkeisiin ja opiskelleet ahkerasti peruskielioppia, ovat jatkokurssilaiset keskittyneet ennen kaikkea suullisen ja kirjallisen ilmaisunsa kehittämiseen. Tunneilla on harjoiteltu kertomaan arkielämän kuulumisista ja keskustelemaan niistä kurssikavereiden kanssa. Etäopiskelijat ovat puolestaan raportoineet kuulumisistaan päiväkirjojen avulla.

Syitä opintoihin on yhtä monia kuin opiskelijoitakin. Ehdottomasti yleisin kannustin opintoihin on perhesiteet. Kieltä opiskellaan niin nykyisen tai mahdollisen tulevan puolison, källyn kuin miniänkin vuoksi. Muita yleisiä syitä ovat matkailu ja ystävyysuhteet, mutta yhä enemmän tapaa kursseilla myös niitä, jotka on kielio-pintojen pariin tuonut työ ja tutkintoon opiskelu Tšekissä.

Opiskeluinnosta kielivät myös jo muutamana vuonna opiskelijoiden pyynnöstä järjestetyt kesäiset keskustelukurssit, joilla edellisten lukuvuosien opiskelijoiden kielitaitoa on kohennettu tšekkiläisen o-luen äärellä. Kahdessa tasoryhmässä ovat seuran kurssien opettajat ja hallituksen jäsenet **Nina Faconová** ja **Sirpa Seppälä** ohjanneet keskustelua Helsingin tšekkiläistyylisen olutravintoloiden tar-koitukseen osoittamissa tiloissa. Rennois-sa ja iloisissa keskusteluilloissa on opeteltu kertomaan aiheesta jos toisestakin – kuten vaikkapa saappaanheitosta, maratonjuok-susta, jalkapallosta ja puutarhanhoidosta. Näiltä hilpeiltä kesäkursseilta onkin siir-tynyt syksyn opintojen pariin aina erityi-sen motivoituneita ja suullisessa ilmaisus-sa kehittyneitä opiskelijoita.

Tšekin kielen opiskelu on siis paitsi hyödyllistä, myös erittäin hauskaa. Kevät-lukukaudella 2013 on jälleen tarjolla uusia kursseja, joille otamme mielihyvin lisää innostuneita opiskelijoita. Tervetuloa siis iloiseen joukkoomme!

Sirpa Seppälä

"Studium českého jazyka inspiruje a přináší výsledky"

Myyrä muutti Munkkiniemen kirjastoon

Huhtikuun puolivälissä sai helsinkiläinen Munkkiniemen kirjasto arvokkaan asukkaan, kun lasten ja aikuisten rakastama Myyrä (Krték) muutti lastenosastolle oikein kahtena kappaleena. Henkilökunnan mukaan tulokkaat ovat kotiutuneet hyvin ja ystävystyneet koko naapuruston kanssa.

Myyrän luona voi käydä kyläilemässä osoitteessa Riihitie 22 maanantaista torstaihin klo 9–20, perjantaisin klo 9–16 ja lauantaisin klo 10–16. Myyrän muuttomatkiaan taas voi käydä perehtymässä Facebookissa <http://fi-fi.facebook.com/Munkkiniemenkirjasto>. **Tervetuloa!**

Teksti: Sirpa Seppälä

Kuva: Kaisa Virtanen

Tšekissä tapahtunutta

Tšekkiä ravisutti suuri myrkkyyviinaskandaali

Tšekin maine alkoholin valmistajana kärsi kovan kolauksen, kun Tšekin terveysministeriö **Leoš Hegerin** johdolla joutui, osin EU:n painostuksesta, kieltämään vahvan (yli 20 %) alkoholin myynnin sekä vähittäiskaupoissa, toreilla että anniskeluliikkeissä. Tšekin kieltolaki, laajudessaan ensimmäinen laatuaan maassa, kesti kaksi viikkoa (14.–28.9.). Tšekin poliisi oli ylityöllistetty valvoessaan kieltolain ankaraa noudattamista suuren sakan uhalla. Tšekkiläisen alkoholin tuonnin kielsivät mm. naapurimaat Puola ja Slovakia. Tällä hetkellä metanolimyrkytykseen on kuollut jo 35 ihmistä. Viimeisin uhri menehtyi 15.11. Frýdek-Místekissä, Ostravan alueella, jossa kaikista uhreista on peräti 21. Tutkinnan alkuvaiheissa, syyskuun puolivälissä, pidätettynä oli 17 epäiltyä myrkkyyviinan valmistuksesta ja levityksestä. Kuolemantapauksia oli ympäri maata, enimmäkseen maan itäosissa, Määrissä ja Sleesian alueella, mutta myös Etelä-Böömissä. Tutkimukset ovat vielä osin kesken, joten skandaalin lopullinen laajuus ja seuraukset eivät ole tiedossa. Merkittävä läpimurto tapahtui 29.9. Karlovy Varyn poliisin paljastettua metanoliviinan jakeluketjun haaran: 53-vuotiaan miehen asunnosta löytyi 20 litraa ja 47-vuotiaalta naiselta peräti 100 litraa epäilyttävää viinaa veromerkittömissä viinipulloissa. (syksy)

Presidentti Klausia ammuttiin valeaseella

26-vuotias mies ampui presidentti Klausia Liberecin alueen Chrastavassa Klausin ollessa vihkimässä uutta

siltaa. Turvajärjestelmät pettivät täydellisesti, sillä tapahtuman jälkeen ampuja ehti poistumaan paikalta ja puhumaan lehtimiesten kanssa. Hyökkääjä oli pukeutunut maastopukuun. Kyseessä oli airsoft-ase, jolla ammutaan muovikuulia. Presidentti ei loukkaantunut, mutta moitti turvamiehiään kovasanaisesti ampumisen jälkeen: ”Te todella epäonnistuitte”. Ampujaa odottaa enemmillään kahden vuoden vankeusrangaistus. (28.–29.9.)

Prahan Ruzyněn lentokenttä nimetty lokakuun alusta lähtien Václav Havelin kentäksi

Kentän uudelleennimeämisjuhlassa, jotka pidettiin samana päivänä, jolloin **Václav Havel** olisi täyttänyt 76 vuotta, olivat mukana mm. entisen presidentin puoliso **Dagmar Havlová**, ulkoministeri **Karel Schwarzenberg** ja Prahan kaupunginjohtaja **Bohuslav Svoboda**. Ulkoministeri Schwarzenberg muistutti, että Václav Havel oli henkilö, joka teki tšekeille mahdolliseksi matkustaa ulkomaille, eikä Tšekin pitäisi käpertyä itseensä. Rouva Havlová sanoi, että lentokentän nimeäminen on konkreettinen ja herkistävä tunnustus entisen presidentin ansioista Tšekin tasavallan vapauden ja demokratian puolesta. (5.10.)

Tšekin ja Slovakian tasavaltujen hallitukset syventävät yhteistyötä maiden välillä

Syvenevä yhteistyö käsittäisi terveydenhoidon, koulutuksen ja puolustusvoimat. Maat aikovat jatkos-

jatkuu sivulla 27

Tšekkoslovakia hävisi kartalta 20 vuotta sitten

1. osa: Syitä liittovaltion syntymiseen

Tšekkoslovakia hävisi kartalta 20 vuotta sitten. Se jaettiin kahtia 1.1.1993 Tšekin ja Slovakian tasavalloiksi. Veljesmaat eivät mahtuneet enää yhteiseen taloon. Nykyään naapureina niillä on paremmat välit kuin koskaan aikaisemmin samassa valtiossa. Ne tuntevat toisensa kaikkein läheisimmiksi, vaikka kielet ovat eriytyneissä edelleen niin, ettei tšekkinuori enää välttämättä ymmärrä aina samankäistä slovakialaista puhekumppaniaan; ovathan nämä nuoret aikuiset syntyneet eri valtioissa. Vanhemmat polvet sen sijaan ymmärtävät hyvin toisiansa. Tšekkien ja slovakien ero oli sivistynein eurooppalaisen valtion jakautuminen, mitä koskaan aikaisemmin on nähty; kuka ties se oli väkivallattomin valtion hajoaminen maailmassa. Edes skandinaaviset veljesmaat Ruotsi ja Norja eivät eronneet

yhtä sovinnollisesti vuonna 1905, koska kummankin maan armeijat olivat valmiina pitkin tunturirajaa ottamaan yhteen, elleivät suurvallat Britannia ja Saksa olisi ajoissa puuttuneet asioihin. Tšekkien ja slovakien ero ei ollut minkään suurvallan etujen mukaista. Se oli aivan kotikutoinen prosessi.

Unkarilaiset saapuvat

Tšekit ja slovakit olivat eläneet erillään Suur-Määrin valtakunnan luhistuttua unkarilaisten hyökkäyksessä tuhannen vuoden ajan. Unkarilaisten asettua Tonavan rannoille nykyisille asuinsijoilleen he alistivat valtaansa siellä asuneet länsislaavilaiset heimot, slovakien esi-isät, joten 900-luvun alun jälkeen Slovakian historiaa määräsi Unkarin kuningaskunnan historia. Sitä nimitettiin Ylä-Unkariksi, joskin se oli lähes ainoa osa Unkarin kuningaskunnasta, jota turkkilaiset eivät koskaan vallanneet. Tšekit puolestaan perustivat oman ruhtinaskunnan, jonka hallitsija sai ns. roomalaisen keisarikunnan puitteissa ennen pitkää Böömin kuninkaan arvon. Toimipa muutama Böömin kuningas jopa roomalaisen – tosiasiallisesti saksalaisen – keisarikunnan keisarina.

Vuoristoissa piileskelleet slovakit puolestaan välttivät 1200-luvulla mongolien hyökkäyksen, kun nämä eivät hevosineen oikein kunnolla kyenneet taistelemaan liian jylhissä ja louhikkoisissa maisemissa. Sen sijaan unkarilaiset saivat kärsiä mongolien pakkovallasta, tosin onnekseen eivät läheskään yhtä kauan kuin venäläiset.

Keskiaika ja Jan Husin perintö

Hussilaissotien aikana 1400-luvulla voittoisat tšekkiprotestanttien joukot etenivät Slovakiaan asti. He tosin tuhosivat siellä yhden kaupungin, mutta jättivät jälkeensä sinne protestanttisen uskon ja tšekkiläisen mestari **Jan Husin** uudistaman kirk-

Třebíč, Cyril ja Metod (Kyrillos ja Methodios).

České Budějovice, talvipäivän tunnelmaa, Malše-joen sillalta Vltavan suuntaan.

kokielen. Kummatkin säilyivät sitä voimakkaamman katolisen kirkon rinnalla aina slovakkiensa kansalliseen heräämiseen saakka, ja siitäkin eteenpäin, mikä osaltaan vaikutti myönteisesti tšekkiä ja slovakkiä yhteisen valtion syntymiseen vielä ensimmäisen maailmansodan viimeisissä myrskyissä.

Habsburgien keisarikunta ulotti 1500-luvulta lähtien valtansa sekä tšekkiä että slovakkiä yli, mutta Habsburgit eivät suinkaan yhdistäneet heitä toisiinsa. Päinvastoin, kummatkin kansat olivat vaarassa hävitä tai tulla sulautetuiksi voimakkaampiin naapureihinsa. Kolmikymmenvuotisen sodan tuloksena katolinen keisarivalta halusi, paitsi juuria protestanttisen uskon Böömistä ja Määristä, myös hävittää tšekin kielen ainakin kirjakielenä: sille varattiin vain paikallisen murteen asema. Kummassakaan aikeessaan keisarivalta ei ihan onnistunut. Protestanttinen usko jäi erilaisina lahkoina elämään vallitsevan katolisuuden rinnalla, ja tšekin kieli koki renessanssin suotuisampina keisari **Josef II:n** aikoina 1700-luvun lopulla. Protestanttinen tšekkiläinen aatelisto kuitenkin pakeni 30-vuotisen sodan aikana muualle Eurooppaan – mm. kuuluisa kasvatustieteilijä **Jan Amos Comenius/Komenský** joutui harhailemaan pitkin Eurooppaa.

Slovakit unkarilaisten puristuksessa

Kun pääosa Unkaria siirtyi vähitellen Turkin sulttaanin vallasta Habsburgien keisarikunnalle, ei se

slovakkiä asemaa mitenkään muuttanut tai ei ainakaan parantanut. He pysyivät enimmäkseen maaorjina, joita alituisen 1600- ja 1700-luvulla kapinoivat unkarilaisylimykset käyttivät vapaasti hyväkseen, turkkilaisvallan alettua, mutta aina 1800-luvulle saakka. Unkarin kuninkaat kruunauttivat itsensä nykyisen Bratislavan Pyhän Martinuksen kirkossa. Bratislavasta käytettiin tuohon aikaan joko latinankielistä nimeä Istropolitania, unkarinkielistä Poszonya tai saksankielistä Pressburgia. ”Bratislava”-nimi tuli vasta, kun Tšekkoslovakian tasavalta tuli perustetuksi.

Keisarivallan asenne vähemmistökansallisuuksiin, joita Habsburgien valtakunnassa taisi yhteensä olla enemmistö, ja vähemmistökirkkoihin lieveni 1700-luvulla. Elinkeinovapaus synnytti sekä sudeettisaksalaisen että tšekkiläisen porvariston. Niinpä Böömistä eli varsinaisesta Tšekinmaasta tuli ennen pitkää koko keisarikunnan teollistunein osa. Koska kotimainen aatelisto oli heikkoa, tšekkiä oli helppoa omaksua, paitsi periporvarillinen elämänasenne (siis kaikkea muuta kuin boheeminen), myös edustuksellinen ja parlamentaarinen demokratia. Boheemin nimityksen saivat aikoinaan Böömistä Pariisiin muuttaneet romanit. Aivan toisenlainen oli elämänasenne esimerkiksi Puolassa ja Unkarissa, ja aikanaan ehkä myös Slovakiassa, joissa maata omistava sukuaatelisto, aristokratia piti valtaa, Slovakiassa jopa vieraskielinen aristokratia ensimmäiseen maailmansotaan saakka.

František Palacký

Tšekitkin kapinoivat unkarilaisten tavoin vuosina 1848–49 Habsburgeja vastaan, mutta onnistuivat yhtä huonosti kuin nämä. Vielä huonommin he onnistuivat vuonna 1867, kun Itävallan keisarikunnasta tuli Itävalta-Unkarin kaksoismonarkia, ei kolmoismonarkia, kuten tšekit olivat toivoneet, ja samalla myös Böömin kuningaskunnan elvyttämistä valtakunnan osana. Wienin hovista katsottuna aina kapinoihin ja rettelöihin valmiit unkarilaiset olivat valtakunnan yhteydelle vaarallisempia kuin rauhallisemmat tšekit, ja sen takia oli tärkeää rauhoittaa juuri madjaarit. Niinpä Böömin ”Snellman”, historian tutkija **František Palacký** – kansallinen konservatiivi, kuten aikalaisensa **Snellmankin** - pettyi toiveissaan koko keisarikuntaan. Häntä oli aikoinaan maaniteltu jopa Frankfurtin esidemokraattiseen Saksan liittoon kansansa edustajaksi, mihin hän ei sentään suostunut. Tuolloin hän vielä väitti, että ”ellei Itävallan keisarikuntaa olisi, se pitäisi keksiä ihmiskunnan onneksi”. Viimeistään vuonna 1867 Palackýn oli pakko perua puheensa.

Myös slovakit kapinoivat Habsburgeja vastaan 1848 toivoen voivansa taistella unkarilaisten rinnalla. Unkarilaiset, varsinkin heidän päällikkönsä **Lajos Kossuth**, jolla itselläänkin oli slovakiversta, nyrpisti nenäänsä alempiarvoisille slaavilaisorjille. Niinpä slovakit vaihtoivat puolta, ja hädissään keisari lupasikin heille yhtä ja toista. Mutta kun Venäjän keisari **Nikolai I** lähetti joukkonsa seuraavana vuonna kenraali Paškevitšin johdolla Wienissä istuvan ”keisariveljensä” avuksi murskaamaan unkarilaisten kapinaa, Itävallan keisari pääsi taas istumaan tukevasti valtaistuimelleen ja saattoi unohtaa slovakit ja heidän toiveensa. 1840-luvulla **Ludovít Štúr** kodifioi lopullisesti kirjakielen slovakeille. Se ei enää pohjautunut protestanttien muinaistšekkiläiselle kirkkokielelle, vaan Slovakian keskiylängöillä puhutulle kielelle. Štúria tosin vainottiin niin, että hän joutui viettämään pitkiä aikoja ulkomailla.

Unkarilaisten asema korostuu

Vuonna 1867 perustettu kaksoismonarkia merkitsi slovakeille lähes lopun alkua, kun unkarilaiset pääsivät herrakansaksi Leithan-joen itäpuolisessa valtakunnan osassa aikoen unkarilaistaa sen väestön. Huolimatta siitä, että itse keisari oli avustanut slovakkeja heidän pystyttäessään kansallista instituutiotaan, lähinnä kirjastona toimivaa ”Mati-

Masaryk 1900-luvun alussa.

ca Slovenskaa”, Unkarin viranomaiset sulkiivat sen. Samoin he kielsivät kaiken korkeamman opetuksen muulla kielellä kuin unkariksi. Papisto oli lähes ainoa oppia saanut slovakialainen kansankerrostuma. Jollei kaksoismonarkia olisi sortunut vuonna 1918 ja Unkarin ylivalta olisi romahtanut, Slovakia olisi epäilemättä yksi Unkarin hallintoalue, slovakin kieli vähitellen hävinnyt ja slovakit itse muuttuneet unkarilaisiksi.

Itävallan saksalaiset sen sijaan olivat unkarilaisia maltillisempia ja suvaitsevampia. Tšekit saattoivat osallistua Itävallan valtiopäiville, äänestää vaaleissa ja muodostaa poliittisia puolueita. Toki böömiläisissä ja määriläisissä provinsseissa Itävallan saksalaiset, sittemmin ns. sudeettisaksalaiset olivat varakkain luokka, mutta vaurastuvat kansallismieliset tšekkiporvarit alkoivat jo vakavasti haastaa heidän asemaansa.

Masarykin merkitys

Yleensä kaksoismonarkian slaavilaiset kansat elätelivät toiveita keisarikunnan kehittymisestä eri kansallisuuksien liittovaltioksi. Niinpä edes **Tomáš Masaryk** – itse sukujuuriltaan todellinen tšekko-slovakki – ei elätellyt ennen ensimmäistä maailmansotaa unelmia täysin itsenäisestä Tšekkosloviasta. Sota muutti kuitenkin kaiken. Tšekkiläisellä ja slovakialaisella itsenäisyysliikkeellä oli kuitenkin jo sodan puhjettua yhteyksiä

keskenään. Slovakian ”hlasitit” (hlas = ääni), jotka olivat valtaosaltaan Slovakian protestanttisten vähemmistökirkkojen jäseniä, liittoutuivat Masarykin ”realistien” kanssa. Slovakian katoliset empiivät aluksi yhteistyötä ”jumalattomien tšekien” kanssa. Olihan katolinen kirkko varsinkin Böömissä eli varsinaisessa Tšekissä komprometoinut itsensä olemalla kiinteä osa saksankielistä keisarillista hallitusvaltaa – sen verran 30-vuotisen sodan ja sitä seuranneen repression muistot vielä vaikuttivat näin monen sukupolven jälkeen. Niinpä tšekit olivat jo silloin yksi ”maallistuneimmista” kansakunnista Euroopassa. Sitä paitsi Böömiin oli jo syntynyt vahva ”austro-sosialistinen” työväenliike, joka tuki sekä itsenäisyyttä, huolimatta siinä myös vaikuttaneesta voimakkaasta internationalismista, että antiklerikalismia. Slovakian katolisten johtaja **Andrej Hlinka** arvioi realistisesti, etteivät slovakit tule vielä yksinään toimeen, ja että tšekit ”jumalattomuudestaan” huolimatta olivat pienempi paha kuin slovakkeja sortavat unkarilaiset.

Pienet kansat suurten puristuksessa

Sekä tšekit että slovakit – eikä sen vähemmän suomalaiset – ovat saaneet oppia, että pienten kansojen ja valtioiden on ”turha potkia tutkainta vastaan”, elleivät suurvaltojen tai muiden niihin rinnastettavien mahtien väliset voimasuhteet muu-

tu pienten pyrkimyksille suosiollisiksi. Itsenäistä Tšekkoslovakiaa sen enempää kuin itsenäistä Suomeakaan ei olisi päässyt syntymään, elleivät kaikki kolme eurooppalaista keisarikuntaa, Venäjä, Itävalta-Unkari ja Saksa – ja lisäksi vielä pääosin ulkoeurooppalainen ottomaanien Turkin valtakunta olisi sortuneet ensimmäisen maailmansodan tuloksena, ja elleivät voittoaivat länsivallat USA, Britannia ja Ranska olisi kaivanneet puskurivaltioita Venäjältä leviävän bolševismin tukkeamiseksi ja aikanaan jälleen nousevan Saksan selustan heikentämiseksi. Tšekkoslovakia oli kuitenkin paljon suositumpi kuin Suomi Masarykin Amerikan suhteiden sekä **Edvard Beneš**in että slovakkiupseeri **Milan Rastislav Štefaník**in Ranskan suhteiden ansiosta. Štefaník oli ylennyt peräti Ranskan armeijan kenraaliksi. Sitä paitsi tšekien ja slovakkien itsenäisyysmiehet olivat kiivaina anti-germaaneina tai anti-unkarilaisina aina työskennelleet johdonmukaisesti liittoutuneiden hyväksi, kun taas itsenäinen Suomi oli Venäjältä irrottuaan ja valkoisten sisällissodassa saaman voiton tuloksena lähes alistumassa Saksan vasalliksi, ennen kuin sen Saksan tappion jälkeen oli pakko kääntyä liittoutuneiden puoleen.

Heikki Larmola

(jatkuu seuraavassa numerossa)

Prahan joulua Vanhankaupungin torilla. Kuva: Matti Rauramo

TŠEKKIN KIELEN OPETUS KEVÄTLUKUKAUDELLA 2013

Suomi–Tšekki-seura ry:

Edistyneiden jatkokurssi, keskiviikkoisin klo 17.30 – 20.00 viikoilla 5, 7, 9, 11, 13 ja 15 + viikolla 17 myöhemmin sovittavana ajankohtana, yht. 1080 min., 30.1. alkaen

- Soveltuu vähintään 3 vuotta kieltä opiskelleille. Painopiste puhutun ja kirjoitetun kielen tuottamisen ja ymmärtämisen kehittämisessä edistyneen tason puhe, kirjoitus- ja tekstiharjoitusten avulla. Soveltuu myös kieltä yliopistotasolla opiskelleille kertaajille.
- Materiaali: opettajan oma materiaali, muu sovitaan yhdessä kurssin alkaessa.
- Hinta seuran jäsenille 90,- €, muille 100,- €
- Opettajat: HuK Sirpa Seppälä ja HuK Nina Faconová

Opetuspaikka Helsingin keskustassa ilmoitetaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Ilmoittautumiset ja tiedustelut: info@suomi-tsekki-seura.fi

HUOM!!! SITOVAT ILMOITTAUTUMISET 15.1. MENNESSÄ!!! TÄLLÖIN PÄÄTETÄÄN KURSSIN TOTEUTUMISESTA JA ILMOITUS SIITÄ TULEE SEURAN KOTISIVUILLE!!!

Kurssin toteutuessa ilmoittautumisaikaa jatketaan kurssin alkuun asti.

Kalliolan kansalaisopisto:

Tšekki, alkeiden jatko, torstaisin klo 17.00 – 18.30, yht. 12x90 min., 24.1. alkaen

- Jatkoa syksyllä 2012 alkaneelle peruskurssille. Soveltuu myös kertaajille ja intensiiviseen opiskeluun valmiille vasta-alkajille. Kertaamme kevään aikana peruskurssin asiat ja syvennämme sanaston ja peruskieliopin taitoja sekä opiskelemme vaativampia kielioppiasioita. Painopiste puheen ja tekstin tuottamisessa sekä ymmärtämisessä.
- Materiaali: Helena Lehečková, Tšekkiä suomalaisille 1 ja opettajan oma materiaali.
- Hinta 62,- €
- Opettaja: HuK Sirpa Seppälä

Tšekki II, torstaisin klo 18.40 – 20.10, yht. 12x90 min., 24.1. alkaen

- Jatkoa syksyllä 2011 aloittaneelle peruskurssille. Soveltuu myös edistyneille kertaajille. Aktivoimme ja syvennämme sanaston ja kieliopin osaamista runsaiden puhe-, luku- ja kirjoitusharjoitusten avulla sekä perehdymme vaativampiin kielioppiasioihin. Painopiste ymmärtämisen ja ymmärretyksi tulemisen kehittämisessä.
- Materiaali: Helena Lehečková, Tšekkiä suomalaisille 1 ja opettajan oma materiaali.
- Hinta 62,- €
- Opettaja: HuK Sirpa Seppälä

Opetuspaikka: Kalliolan kansalaisopisto, Sturenkatu 11, 00510 Helsinki (Alppila)

Ilmoittautumiset ja lisätiedot: www.kalliola.fi

HUOM!!! KAIKKIA KURSSITASOJA ON RAJOITETUN OPISKELIJAMÄÄRÄN MAHDOLLISTA SUORITTAA MYÖS ETÄOPINTOINA. ETÄOPINNOISTA TIEDUSTELUT AINOASTAAN OPETTAJALTA:

info@suomi-tsekki-seura.fi, sirpa@sirpukka.com!

jatkuu sivulta 21

sa myös koordinoita yhteisiä kannanottoja ulkopoliitikassa, ilmoittivat kummankin maan pääministerit **Petr Nečas** ja **Robert Fico** allekirjoittamassaan julklausumassa ensimmäisen yhteistapaamisensa päätyttyä. Terveydenhoidon alalla yhteistyön syventyminen tarkoittaisi käytännössä rajaseutujen palveluiden parantamista, koulutoimissa taas koulutusjärjestelmien tasojen yhdenmukaistamista. (29.10.)

Presidentti Václav Klaus varoittaa EU:n olevan umpikujassa ja integraation tehotonta

Euroopan Unionilla ei ole Euroopan rauhantakamisen kanssa mitään tekemistä, vaan se on seurausta siitä, että Euroopassa on rauha. EU:n tulisi Klausin mukaan palata lähtöpisteeseensä, jolloin se oli vain pelkkä talousliitto. Klausin mukaan EU on muuttumassa vääjäämättä talousyhteisöstä kohti poliittista unionia. Tästä kuitenkin Euroopan poliitikot vaikeenevat, koska ne pitävät omista espanjoistaan, suomistaan, irlanneistaan ja tšekin tasavalloistaan. (9.11.)

Praha panostaa omatoimimatkailuun

Václav Novotný, Prahan kaupunginvaltuutettu, kertoo Prahan omatoimimatkailun osuuden olevan jopa 80 prosenttia. Novotnýn mukaan suuri osa Prahaan tulevista turisteista on eurooppalaisia, jotka tulevat kaupunkiin pidennetylle viikonloppulomalle. Nämä omatoimiset turistit eivät juuri käytä matkatoimistojen palveluja, vaan etsivät tietoa Prahasta internetistä. Prahaan perustettu erillinen turistilautakunta tutkii, millaisia nämä omatoimimatkailijat ovat, ja miten tehdä heille kaupungista entistä houkuttelevampi. Rahat tähän tutkimukseen kerätään majoitusmaksuista, joita kaupunki kerää vuosittain kymmeniä miljoonia kruunuja. Maksu määräytyy majoituskapasiteetin ja yöpyneiden lukumäärän mukaan, ja koskee hotelleja, pensioaatteja ja muita majoitusalan toimijoita. (10.11.)

Samettivallankumouksen 23-vuotispäivää muistettiin sankoin joukoin

Pääministeri **Petr Nečas** (ODS) vakuutti, että historiallinen päivä (17.11.) pysyy ihmisten muistissa, sillä vapaus ja demokratia eivät ole itsestäänselvyksiä. ”Olemme vapaita ihmisiä vapaassa maassa, meillä on oikeus ilmaista vapaasti mielipiteemme,” hän lisäsi. Presidentti **Václav Klausia** odotti 17. marraskuuta 1989:n muistomerkillä Národní třídalla Prahassa hänen kannattajansa ja vastustajansa. Kritiikki Klausia

kohtaan tukahtui ”Eläköön Klaus!” -huutoihin. Presidentti Klaus, pääministeri Nečas ja parlamentin puhemies **Miroslava Němcová** laskivat kukat virka- ja siviiliasuisten poliisien saattueessa muistolaatalle. Eräs vastustajista huusi presidentille ja väitti tämän olevan suurimman rikollisen, joka on varastanut ja myynyt Tšekin tasavallan. ”Tulette vielä vastaamaan oikeuden edessä siitä, että annoitte tämän maan taloudellisesti raunioitua,” sanoi presidentille Tšekin lippua kädesään pitänyt nuori mies. Kritiikiltä ei välttynyt myöskään entinen pääministeri **Miloš Zeman**, jota vaadittiin samoin tilille teoistaan. (17.11.) Národní třídän muistomerkille, paikalle, jossa Tšekkoslovakian poliisivoimat kävivät opiskelijamielenosoittajien kimppeun, kannettiin kynttilöitä, kukkia ja seppeleitä. Paikalla olivat myös mm. ČSSD:n puheenjohtaja **Bohuslav Sobotka**, senaattori **Jiří Dienstbier** (ČSSD), senaatin varapuhemies **Přemysl Sobotka** sekä puolustusministeri ja entinen toisinajattelija **Alexandr Vondra** (molemmat ODS). Demokratian ja vapauden auvoisuudesta muistutti myös Sobotka. Hänen mukaansa ihmiset muistavat vain elämän negatiiviset puolet: elämä on kuitenkin ihanaa. Vondran mukaan opiskelijoiden mielenosoituksella oli valtava käynnistysvoima silloisen Tšekkoslovakian kommunismin kaatumiseen. Halutessaan vapautta ja demokratiaa opiskelijat vaaransivat samalla työnsä ja terveytensä. Senaatin ylähuoneen puhemies **Milan Štěch** muistutti, että 1989 oli suuren toivon vuosi, mutta johon asetetut toiveet ovat sittemmin toteutuneet vain osittain. (17.11.)

Suurmielenosoituksia Prahassa

Prahan keskustassa kymmenet tuhannet osoittivat mieltään Nečasin hallitusta vastaan. Mielenosoituksen olivat kutsuneet koolle ammattiliitot ja kansalaisaktivistit. Mielenosoituksessa vaadittiin Petr Nečasin hallituksen eroa ja ennenaikaisia vaaleja. Paikalla oli arviolta jopa 25.000 ihmistä. Tilaisuus päättyi symbolisesti avainten kilinään ja kansallishymniin. Václavinaukiolta ihmiset jatkoivat Národní třídalle, jossa heidän matkansa kuitenkin pysähtyi. Paikalla oli jo kokoontuneena toinen mielenosoittajien ryhmä käsissään kypäräpäisiä hallituksen jäseniä esittäviä julisteita ja kommunistisen SNB:n kilpiä. Juuri SNB:n poliisit olivat tukahduttamassa opiskelijoiden mielenosoitusta samettivallankumouksen aikaan 23 vuotta sitten. Pinnan alla kuitenkin kuohuu, ja kummankin ryhmittymän nokkamiehet toivovat, että kansa rupeaa vähitellen heräämään todellisuuteen. (17.11.)

*Lähde: Radio Prahan uutissivut
Toimittaneet: Jari Aula & Petteri Peuranen*

